

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การทอผ้าตีนจก สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 โรงเรียนบ้านทัพ อำเภอมะเข่ จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและใช้หลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การทอผ้าตีนจก สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 และเพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทอผ้าตีนจก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ นักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนบ้านทัพ อำเภอมะเข่ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 16 คนโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ หลักสูตรและแผนการสอน เรื่อง การทอผ้าตีนจก จำนวน 13 แผน ใช้เวลาในการสอนทั้งสิ้น 21 ชั่วโมง แบบทดสอบภาคความรู้ แบบประเมินทักษะการปฏิบัติงาน และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน ข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบภาคความรู้และแบบประเมินทักษะการปฏิบัติงาน วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ แล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ในส่วนของแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน วิเคราะห์โดยการประมวลและบรรยายสรุป ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

1. ได้หลักสูตรท้องถิ่นและแผนการสอนเรื่อง การทอผ้าตีนจก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนและชุมชนโรงเรียนบ้านทัพ จำนวน 13 แผนการสอน ใช้เวลารวมทั้งสิ้น 21 ชั่วโมง
2. ผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับดีมาก นอกจากนี้ในด้านทักษะการปฏิบัติงาน นักเรียนส่วนใหญ่มีทักษะการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดีมากเช่นกัน

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ส่วนด้านความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรที่สร้างขึ้นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าได้เรียนรู้ถึงภูมิปัญญาในท้องถิ่น ประวัติของอำเภอแม่แจ่ม ซึ่งเป็นถิ่นกำเนิดของตนเอง ส่งผลให้เกิดความภาคภูมิใจและรักในถิ่นฐานของตน อีกทั้งยังสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปสอนคนรุ่นหลังได้อีก ในด้านกระบวนการเรียนการสอน ครูและวิทยากรยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีโอกาสค้นคว้าและฝึกการปฏิบัติได้จริง

นอกจากนี้คุณครูผู้สอนสามารถอธิบายให้เข้าใจได้เป็นอย่างดี โดยมีการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยเช่น แผ่นวีดีทัศน์ และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มาช่วยในการจัดการเรียนการสอนด้วย ในส่วนของการประเมินผลการทำงานนั้น ครูผู้สอนได้ให้ความยุติธรรมแก่นักเรียนทุกคนและเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้แสดงความคิดเห็นของตนเอง

ในส่วนของความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกอบอาชีพการทอผ้าในอนาคต นักเรียนส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่สร้างขึ้นนี้ ทำให้ตนเองเกิดความตระหนักในการประกอบอาชีพด้านผ้าตีนจก และจะนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการประกอบอาชีพ และอาจใช้เวลาว่างในวันหยุดทอผ้าตีนจก เพื่อเป็นการเสริมรายได้ให้แก่ครอบครัวด้วย

นอกจากนี้ยังมีแนวคิดที่พัฒนาการประกอบอาชีพในด้านลายผ้าอีกด้วย นั่นคือจะคิดค้นลายทอใหม่ ๆ เพื่อให้ทันสมัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น

อภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การทอผ้าตีนจก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ในกลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ (งานที่เตรียมไปสู่อาชีพ) เพื่อศึกษาผลของการใช้หลักสูตร จากผลการศึกษาดังกล่าว ผู้ศึกษาจะทำการอภิปรายผล เป็น 2 ประเด็น ดังนี้

ด้านความรู้และทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียน

จากการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การทอผ้าตีนจก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 นั้น ผลการพัฒนาหลักสูตรจะเห็นได้ว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในเกณฑ์ที่ดีมาก ซึ่งเนื่องมาจากหลักสูตรและแผนการสอนเรื่อง การทอผ้าตีนจกที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาและพัฒนาขึ้น โดยผู้ศึกษาได้นำเอาเนื้อหาที่ได้จากภูมิปัญญาในชุมชนมาจัดเป็นบทเรียน ช่วยให้ผู้เรียนสนใจและตั้งใจเรียนอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกรมวิชาการ (2538ก, หน้า 12) ที่ว่าการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยจัดการเรียนการสอนจะทำให้การเรียนรู้มีความหมายต่อผู้เรียน ทำให้ผู้ให้ความรู้เกิดความภาคภูมิใจในการให้ความรู้แก่ลูกหลานของตน

ในส่วนของกิจกรรมการเรียนการสอนได้เน้นกระบวนการที่หลากหลาย เช่นการอภิปราย การสรุป การเล่นเกม การศึกษานอกสถานที่ การสาธิต การฝึกปฏิบัติ การศึกษาจากสื่อวีดิทัศน์ ตลอดจนการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นมาเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์และมีความหมาย ซึ่งสอดคล้องกับ วัลลภ กันทรพย (2534, หน้า 44-45) ที่ได้เสนอถึงลักษณะของแผนการสอนที่ดีควรมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีลักษณะ 4 ประการ คือ มีกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติมากที่สุด เปิดโอกาสให้ผู้เรียนค้นพบคำตอบ หรือทำสำเร็จด้วยตนเองเน้นทักษะกระบวนการมุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในการทำงานเป็นกระบวนการ และส่งเสริมการใช้วัสดุที่สามารถจัดหาได้ในท้องถิ่น ในส่วนของสื่อการเรียนการสอน มีการใช้สื่อที่มีอยู่ในท้องถิ่น สื่อที่ใช้ในการประกอบอาชีพประจำวัน สื่อที่เป็นนวัตกรรมใหม่ เช่น แผ่นวีดิทัศน์ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ซึ่งเรืองวิทย์ นนทภาและคณะ (2542, หน้า 20) กล่าวว่า คอมพิวเตอร์ช่วยสอนหรือ CAI เป็นการเรียนการสอนที่นำอุปกรณ์ทางคอมพิวเตอร์ มาให้ได้เรียนได้ประกอบการเรียนรู้ด้วยตนเองตามโปรแกรมที่กำหนดไว้ นับเป็นเครื่องมือทางเทคโนโลยีสมัยใหม่มาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนของครูและการเรียนรู้ของนักเรียน

ในส่วนของการประเมินผลการทำงานนั้น ครูผู้สอนได้ให้ความยุติธรรมแก่นักเรียนทุกคน รวมทั้งได้เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้แสดงความคิดเห็นของตนเอง

อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่าการที่นักเรียนมีทักษะการปฏิบัติงานโดยเฉพาะด้านคุณลักษณะที่ดีในการทำงานอยู่ในระดับดีมากเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากพื้นฐานทางด้านความเรียบร้อยและการรักษาความสะอาดของนักเรียนถูกฝึกฝนมาโดยครูหรือผู้ปกครองอยู่แล้ว เพราะในเนื้อหาของการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการทอดผ้าตีนจกนี้ไม่ได้เน้นในส่วนของคุณลักษณะที่ดีเท่าที่ควรนัก แต่นักเรียนทำคะแนนในส่วนนี้ได้ดีมาก

ด้านความคิดเห็นของนักเรียน

จากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นหลังจากเสร็จสิ้นการเรียน เรื่องการทอดผ้าตีนจก นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่า การเรียนเรื่องนี้มีประโยชน์ต่อตัวนักเรียน สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และทำให้มีเจตคติที่ดีต่อท้องถิ่น เนื่องด้วยนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่หลากหลาย มีการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ การอภิปราย การสรุปผล และยังได้ปฏิบัติจริงด้วย โดยมีวิทยากรในท้องถิ่นซึ่งเป็นบุคคลที่นักเรียนรู้จักและคุ้นเคย ทำให้รู้สึกเป็นกันเอง มีความกล้าที่จะซักถามเมื่อไม่เข้าใจหรือมีข้อสงสัย และอีกส่วนหนึ่งเนื่องด้วยการเรียนการสอนเรื่องนี้ได้มีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่น่าสนใจ ทันสมัย ทำให้ผู้เรียนรู้สึกตื่นเต้นและสนุกสนานไปกับการเรียน

ได้มีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่น่าสนใจ ทันสมัย ทำให้ผู้เรียนรู้สึกตื่นเต้นและสนุกสนานไปกับ
การเรียน

จะเห็นได้ว่าหลักสูตรท้องถิ่น นอกจากจะทำให้ผลคะแนนการเรียนสูงขึ้นแล้ว ยัง
สามารถปลูกจิตสำนึกเรื่อง ความภูมิใจในท้องถิ่นให้กับนักเรียน ทำให้นักเรียนมีค่านิยมที่ดี
สามารถพัฒนาชีวิต ครอบครัวและท้องถิ่น ทั้งยังสามารถอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น
อันมีคุณค่าให้คงอยู่ต่อไปซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนา เกียรติมนิรัตน์ (2546, หน้า 176)
กล่าวว่าแนวคิดและเหตุผลที่นำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนงานอาชีพเพื่อให้เกิดการสืบทอด
ทางภูมิปัญญา โดยผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ โรงเรียน กลุ่มอาชีพ และครอบครัว ได้มีส่วนร่วมกัน
สร้างสิ่งที่ชุมชนเห็นว่า มีคุณค่าต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนโดยเฉพาะลูกหลานเป็นบุคคลหลักที่
ต้องปลูกฝังสิ่งที่ดำรงแสดงถึงความเป็นไทยและอาชีพผ้าทอพื้นเมืองที่แฝงไปด้วยวัฒนธรรมที่มี
คุณค่า ดังนั้นการพัฒนาการเรียนการสอนงานอาชีพ เพื่อให้เกิดการสืบทอดทางภูมิปัญญาผ้าทอ
พื้นเมือง โดยการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (participatory action research) โดยผ่านหลักสูตรท้องถิ่น
ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่มีส่วนนำคุณค่าที่สูญหายไปกลับมาสู่ครอบครัวและชุมชน ถึงแม้วิถีการทอ
ผ้าจะแปรเปลี่ยนไปตามสภาวะการณ์ของโลก แต่ระบบความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของสมาชิกใน
ครอบครัวและชุมชนก็ยังคงอยู่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำไปใช้
 - 1.1 ในขั้นตอนของการประเมินผลด้านทักษะการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความ
หลากหลายในการประเมินจึงควรให้โอกาสนักเรียนเพื่อนร่วมชั้นมีโอกาประเมินกันเองร่วมกับ
ครูผู้สอน และวิทยากรด้วย
 - 1.2 ในบางเนื้อหาอาจมีการเพิ่มเวลาเพื่อให้โอกาสนักเรียนได้ฝึกปฏิบัติมากยิ่งขึ้น
2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรศึกษาถึงการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าตีนจกที่หลากหลายและแปลกใหม่
กว่าที่มีในปัจจุบัน
 - 2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่นโดยการใช้สื่อ นวัตกรรมกับ
การใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน